

Toivakan kunnan arviointikertomus vuodelle 2024

Tarltk 08.05.2025 § 38

Valmistelija	puheenjohtaja Juha Juusela p. 040 552 4582
Esittelijä	Puheenjohtaja
Päätösehdotus	Tarkastuslautakunta jatkaa arviointikertomuksen laadintaa.
Päätös	Hyväksyttiin yksimielisesti.

Tarltk 15.05.2025 § 46

Valmistelija	puheenjohtaja Juha Juusela p. 040 552 4582
Esittelijä	Puheenjohtaja
Päätösehdotus	Tarkastuslautakunta jatkaa arviointikertomuksen laadintaa.
Päätös	Merkittiin tiedoksi.

Tarltk 20.05.2025 § 52

Valmistelija	puheenjohtaja Juha Juusela p. 040 552 4582
Esittelijä	Puheenjohtaja
Päätösehdotus	Tarkastuslautakunta 1) hyväksyy arviointikertomuksen vuodelta 2024 ja 2) esittää arviointikertomuksen tiedoksi kunnanvaltuustolle.
Päätös	Hyväksyttiin yksimielisesti.

Kv 26.05.2025 § 17

Päätösehdotus	Tarkastuslautakunta esittää vuoden 2024 arviointikertomuksen valtuustolle tiedoksi.
Päätös	Merkittiin tiedoksi.

Kuymltk 22.10.2025 § 82
76/00.03.00/2025

Valmistelija

Arviointikertomus 2024:

...

Kuntaympäristölautakunnalle osoitetut kysymykset:

4.6. Kuntaympäristölautakunta

Kuntaympäristölautakunnan alainen toiminta ja talous toteutuivat pääosin suunnitellusti investointeja ja vesihuoltolaitosta lukuun ottamatta.

Lupa- ja ympäristöjaoston alainen toiminta ja talous toteutuivat olennaisilta osiltaan pääosin suunnitellusti.

Sote-kiinteistöjen eli pääosin hyvinvointialueen käyttöön kunnan vuokraamat kiinteistöt on yhtiötettävä viimeistään 1.1.2026. Toivakan sote-kiinteistöjen yhtiöittämisen valmistelu on meneillään.

Kunnan kiinteistöohjelma oli luonnosvaiheessa jo vuonna 2023, mutta se valmistui vasta toukokuussa 2025. Kiinteistöohjelman valmistumista viivästytti hyvinvointialueelle vuokrattavien sote-kiinteistöjen vuokrauksen jatkumisen varmistuminen.

Kuntaympäristölautakunnan alaisten toimintojen kustannustehokkuuteen tulee kiinnittää erityistä huomiota. Tulee selvittää nykyisten toimintojen yksikkökustannukset ja pyrkiä etsimään keinoja kustannustehokkuuden parantamiseksi. Toiminnan päivittäiseen johtamiseen tulee kiinnittää erityistä huomiota.

Tarkastuslautakunta kysyy, mihin toimenpiteisiin aiotaan ryhtyä kuntaympäristölautakunnan alaisten toimintojen kustannustehokkuuden selvittämiseksi ja tehokkuuden parantamiseksi.

4.7. Vesihuoltolaitos

Toivakan kunnan vesihuoltolaitos on laskennallisesti eriytetty kuntaympäristölautakunnan alainen taseyksikkö. Sen tulos oli 114 303 € alijäämäinen (197 409,34 € alijäämäinen vuonna 2023). Vesihuoltolaitoksen taseessa on kertynyttä alijäämää yhteensä 1 046 761 € (932 457 €).

Verkostoon pumpattiin vettä 102 253 m³ (98 826 m³ vuonna 2023), josta vain 72 144 m³ (74 844 m³) laskutettiin käyttäjiltä. Laskuttamattoman puhtaan veden 30 109 m³ (23 982 m³) osuus on 30 % (26 %) ja sen laskennallinen hinta on yli 46 000 € (alv 0 %) ilman jäteveden hintaa.

Jätevettä vastaanotettiin 85 058 m³ (91 491 m³ vuonna 2023), josta vain 61 451 m³ (61 773 m³) laskutettiin käyttäjiltä. Laskuttamattoman jäteveden 23 607 m³ (29 718 m³) 27 % (32 %) laskennallinen hinta on lähes 70 000 € (alv 0 %) ilman puhtaan veden hintaa.

Vesihuoltolaitos sai liikevaihtoon kirjattavia liittymismaksutuloja 7 386 € (4 096 € vuonna 2023).

Tarkastuslautakunta kysyy, mihin toimenpiteisiin aiotaan ryhtyä
- laskuttamattoman veden ja laskuttamattoman jäteveden suuren määrän selvittämiseksi ja pienentämiseksi,

- vesihuoltolaitoksen toiminta-alueen liittymättömien liittymävelvollisten liittämiseksi verkostoon ja uusien liittyjien saamiseksi ja
- vesihuoltolaitoksen talouden tasapainottamiseksi.

4.8. Investoinnit

Investointeja oli suunniteltu 1 320 080 € ja talousarviomuutoksen jälkeen 1 442 340 €, josta toteutui 878 800 € eli 61 %. Poikkeama oli 563 541 €. Talousarviossa ei ole perusteltu investointeja, asetettu niille toiminnallisia ja taloudellisia tuotto- ja kulutavoitteita eikä arvioitu niiden vaikutuksia esim. kuntastrategian toteuttamiseksi. Tilinpäätöksissä ja toimintakertomuksissa on raportoitu investointien toteutuman tilanne. Kunnanvaltuuston tahto ei ole toteutunut, kun investointeja ei ole toteutunut valtuuston hyväksymällä tavalla.

Osa aiemmista investoinneista ei vielä ole alkanut tuottaa niistä odotettuja tonttikauppoja ja muita hyötyjä. Näitä alisuorituneita investointeja ovat mm. Nisulan alueen tontit Päijänteen rantamaisemissa, Viisarimäen yritysalueen tontit ja Kankaisten kyläkoulun viereiset tontit.

Tarkastuslautakunta kysyy, mihin toimenpiteisiin aiotaan ryhtyä investointien perustelemisen, suunnittelun, toteutuksen ja tavoitteiden saavuttamisen tehostamiseksi.

...

5. Talouden tasapainottamisen tarve

...

Vesihuoltolaitoksen taseessa on kattamatonta alijäämää 1 046 761 € (932 457 € vuonna 2023) ja uutta alijäämää kertynee myös kuluvalta vuodelta jo toteutettujen maksujen korotusten jälkeen.

Tarkastuslautakunta katsoo, että voimassa oleva Toivakan vesihuoltolaitoksen talouden tasapainotusohjelma on riittävä talouden tasapainottamiseksi, mutta vaatii toteutuakseen useita vuosia.

Esittelijä

Päätösehdotus

Kuntaympäristölautakunta antaa päätösehdotuksen käytyään keskustelun arviointikertomuksessa 2024 esitetyistä kysymyksistä ja vastauksista niihin.

Päätös

Esittelijänä toimineen kunnanjohtajan kokouksessa tekemä päätösehdotus:

Arviointikertomukseen 2024 kysymyksiin esitetään seuraavat vastaukset:

4.6. Kuntaympäristölautakunta

Tarkastuslautakunta kysyy, mihin toimenpiteisiin aiotaan ryhtyä kuntaympäristölautakunnan alaisten toimintojen kustannustehokkuuden selvittämiseksi ja tehokkuuden parantamiseksi.

Kuntaympäristöpalveluiden alaisia toimintoja ovat vesihuoltopalvelut, lupa- ja viranomaispalvelut, kuntayhteistyömuotoiset jätehuoltopalvelut ja ympäristöterveys, maankäytön ja omaisuudenhallinnan tehtävät, liikenneväylien, asemakaava-alueen yleisten alueiden ylläpito, satamien ylläpito, liikuntapaikkojen sekä retkeilykohteiden ylläpitotehtävät sekä tilapalvelut, joiden tukipalveluita ovat kiinteistöhoito-, siivous- ja

ateriapalvelut. Liikuntapaikkojen ylläpidon resurssointia vaikeuttaa vielä toistaiseksi palvelunkuvauksen puuttuminen, mutta tämä on kuitenkin jo ollut valmistelussa (liikuntapaikkasuunnitelma).

Kustannustehokkuutta on lisätty vuodesta 2023 lähtien jo siten, että kuntaympäristöpalveluiden henkilöstöresurssi on saatu vastaamaan palveluihin kohdistuvaa alentunutta kysyntää. Erillisen rakennustarkastajan ja ympäristötarkastajan sijaan rakennustarkastajan sekä ympäristötarkastajan virkatyö on toteutettu seudullisena yhteistyönä. Seudullisen yhteistyön syventäminen yhteisellä varahenkilö- ja sijaisjärjestelmällä ja esimerkiksi yhteisen luottamuselinorganisaation harkitseminen olisivat tapoja vastata seudulliseen palvelutarpeeseen entistäkin kustannustehokkaammin.

Toivakan kunta rekrytoi uutta kuntaympäristöjohtajaa. Uusi viranhaltija ohjeistetaan käymään keskustelua kuntaympäristölautakunnan kanssa mahdollisista vaihtoehtoisista tavoista lisätä kustannustehokkuutta kuntaympäristölautakunnan alaisissa palveluissa. Luottamushenkilöiden toimesta ei ole tullut esityksiä asiasta.

Vesihuollon järjestäminen kustannustehokkaalla ja huoltovarmalla tavalla edellyttää skenaariotyön aloittamista syksyllä 2025, jossa kuvataan vesihuollon tilanne ja käydään läpi vaihtoehtoiset tavat varmistaa kuntalaisten tärkein yksittäinen palvelu. Myös tätä asiaa on syytä käsitellä uuden kuntaympäristöjohtajan sekä kuntaympäristölautakunnan iltakoulussa.

4.7.Vesihuoltolaitos

Tarkastuslautakunta kysyy, mihin toimenpiteisiin aiotaan ryhtyä laskuttamattoman veden ja laskuttamattoman jäteveden suuren määrän selvittämiseksi ja pienentämiseksi, vesihuoltolaitoksen toiminta-alueen liittymättömien liittymävelvollisten liittämiseksi verkostoon ja uusien liittyyjen saamiseksi ja vesihuoltolaitoksen talouden tasapainottamiseksi.

Vesihuollon hukkavesien kysymyksestä helpompi on laskuttamattoman jäteveden osa.

Tätä varten on jo laadittu kattava vuotovesiselvitys verkostoon pääsevista hulevesistä. Näiden selvityksessä havaittujen vuotokohteiden systemaattinen saneeraus vähentää hulevesiä verkostosta.

Muita suunniteltuja toimenpiteitä ovat omaisuudenhallinnan kehittäminen edelleen. Verkostossa on yhä paljon dokumentoimatonta tai paikkaansa pitämätöntä tietoa.

Vedenjakeluverkostoon on suunniteltu rakennettavan etäluettavia mittarikaivoja, joilla päästäisiin seuraamaan yhtäaikaaisesti vedenottamoiden lähtevää ja verkoston osiin jakautuvaa vettä sekä sitä, että miten kulutus jakaantuu eri toiminta-alueittain. Ensimmäinen kaivopilotti toteutetaan vielä kuluvana vuonna.

Talousarviossa TA26 tulemme mitä todennäköisemmin esittämään, että kunta varaisi lisäresursseja näille toimenpiteille.

Ympäristötarkastajan työpanosta tullaan myös hyödyntämään toiminta-alueiden liittymisvelvollisuuskysymyksissä. Jatketaan jo aloitettua työtä toiminta-alue kerrallaan. Jos laskuttamattoman veden ja laskuttamattoman jäteveden selvittäminen olisi helppo asia ja keinot sen selvittämiseen olisivat tiedossa, syy olisi jo selvitetty. Vesihuoltoverkoston laajuus tekee paikantamisesta haastavaa ja kallista. Sen vuoksi kustannustehokkainta on edistää vaiheittain edellä kuvattuja toimenpiteitä, ja poissulkea syitä

sekä kohtia, joiden vuoksi laskuttamatonta vettä syntyy. Jos parempia tai kustannustehokkaampia keinoja asian selvittämiseksi tulee tietoon, kaikki hyvät ratkaisuvaihtoehdot hyödynnetään täysimääräisesti.

4.8. Investoinnit

Tarkastuslautakunta kysyy, mihin toimenpiteisiin aiotaan ryhtyä investointien perustelemisen, suunnittelun, toteutuksen ja tavoitteiden saavuttamisen tehostamiseksi.

Kiinnitetään enemmän huomiota investointien perustelemiseen talousarviokirjassa. Resurssien oikeasuhtaisuus vuotuisiin asetettaviin tavoitteisiin nähden tulee tarkistaa.

Sivistys- ja hyvinvointilautakunnan ja kuntaympäristölautakunnan yhteistyötä tarvitaan lisää perusopetusta, varhaiskasvatusta sekä liikunnan ja vapaa-ajanpalveluiden investointien pitemmän aikavälin suunnittelussa, jotta esimerkiksi eri avustuskanavien käyttö hankkeita valmisteltaessa saattaisi mahdollistua.

5. Talouden tasapainottamisen tarve

Vesihuoltolaitoksen taseessa on kattamatonta alijäämää 1 046 761 € (932 457 € vuonna 2023) ja uutta alijäämää kertynee myös kuluvalta vuodelta jo toteutettujen maksujen korotusten jälkeen. Tarkastuslautakunta katsoo, että voimassa oleva Toivakan vesihuoltolaitoksen talouden tasapainotusohjelma on riittävä talouden tasapainottamiseksi, mutta vaatii toteutuakseen useita vuosia.

Kuntaympäristölautakunta näkee asian samalla tavalla, mutta huomauttaa, että yhtenä toimenpiteenä on käsitelty taksojen korotusta, mikä toteutui suunniteltua pienempänä. Vesi10 -ohjelma on valmisteltu ja pyritään käsittelemään toimielimissä vielä vuoden 2025 aikana.

Esittelijänä toimineen kunnanjohtajan kokouksessa tekemä päätösehdotus hyväksyttiin yksimielisesti.